

NOTAT: LØYPEMELDING KLIMABUDSJETT

Innhald

1. Bakgrunn.....	1
2. Klimabudsjett som styringsverktøy for å nå mål om utsleppsreduksjonar.....	1
3. Utsleppsstatus.....	2
4. Kor langt er Vestland fylkeskommune komen med klimabudsjett for Vestland.....	3
5. Vegen vidare.....	5

1. Bakgrunn

Fylkestinget vedtok 15. desember 2020 følgjande Verbalpunkt 10: *Fylkestinget ber om at fylkeskommunen sitt klimabudsjett og klimarekneskap skal omfatte heile det geografiske området Vestland.*

Dette punktet er innarbeidd i årsmelding for 2020 og i arbeidet med budsjett 2022 og økonomiplan 2022-2025. Det er også teke omsyn til verbalpunktet i sak til Fylkesutvalet 24.08.21 om planprogram for klimaplan for Vestland, som er under utarbeiding.

Strukturen som blir nytta i klimabudsjett 2022 blir gradvis tilpassa til å inkludere klimagassutslepp frå Vestlandssamfunnet, som del av klimaplanarbeidet.

Løypemeldinga i dette arbeidsdokumentet gir ein kort status over arbeidet med klimabudsjett for 2022, og skal gi eit bilete på kva som skal leverast i budsjettdokumentet 9. november og kva som er endringar i frå førre klimabudsjett for 2021.

2. Klimabudsjett som styringsverktøy for å nå mål om utsleppsreduksjonar

Klimabudsjettet har som formål å kvantifisera kor mykje klimagassar som blir kutta gjennom vedtekne tiltak, og kostnaden for å gjennomføre desse. Klimabudsjettet synleggjer og legg grunnlag for prioriteringar, styring og oppfølging av aktuelle tiltak. Klimabudsjettet skal medverke til større samsvar mellom vedtak i økonomiplan og vedtak i klimaplan og andre regionale planar.

Klimamåla for Vestland krev store utsleppskutt. Vestland fylkeskommune skal ikkje gjere desse kutta aleine. Klimamålsettingane i Utviklingsplan for Vestland kan berre nåast gjennom eit bredt spekter av tiltak og regionale planar, til dømes for klima, berekraftig næringsutvikling og transportplanlegging. Dette krev innsats frå innbyggjarar og næringsliv i Vestland, eit aktivt og godt samarbeid mellom kommunale og statlege styresmakter, og på tvers av fylkeskommunen sine eigne verksemdar.

God oppfølging vert sikra gjennom forankring i den fylkeskommunale organisasjonen med ansvar for tiltak, og gjennom oppfølging av regional klimaplan med tilhøyrande handlingsprogram når det vert vedteke.

Klimabudsjettet tek utgangspunkt i følgjande:

- Eit vanleg budsjett har gjerne ei øvre ramme for kor mykje pengar som kan brukast. På same måte set klimamåla ei øvre ramme for kor mykje klimagassar som kan sleppast ut.
- Klimabudsjettet er verktøyet som vert brukt for å vise kva som skal til og vise korleis ein ligg an for å nå mål om netto-nullutslepp av direkte klimagassar i Vestland innan 2030.
- Klimabudsjettet viser også tiltak og verkemiddel som bidreg til indirekte utsleppskutt og syner til korleis ein kan påverke gjennom berekraftig forbruk og sirkulær økonomi.

Kvifor vi berre «tel» dei direkte utsleppa i den norske utsleppsrekneskapan

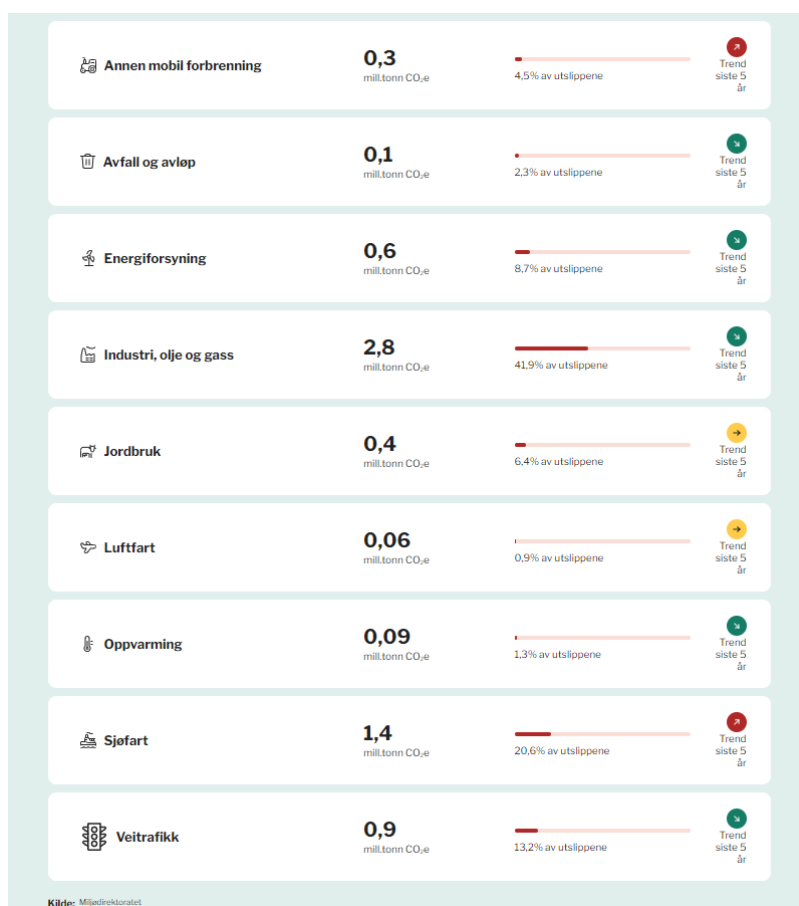
Reduksjon av dei direkte utsleppa i Vestland er eit viktig oppdrag for å nå regional målsetting om netto-nullutslepp innan 2030 og for å bidra til å oppfylle norske forplikingar i Parisavtalen.

Norge har i utgangspunktet ansvar for klimagassutslepp på eige territorium. Dette er grunngeve ut i frå at det legg ansvaret der utsleppa finn stad, samt at alle indirekte utslepp er direkte utslepp ein annan stad. Dermed er det landet eller kommunen der utsleppet skjer som har myndigheit til å regulere utslepp av klimagassar. I ein internasjonal avtale som Paris-avtalen er det vanskeleg å skulle fordele ansvaret for dei indirekte utsleppa. Å unngå dobbelteljing av utsleppsreduksjonar er eit viktig punkt under Paris-avtalen, og noko som er enklare å unngå når ein har ansvar for klimagassutslepp innanfor landet sine egne grenser.

Likevel er indirekte utslepp betydelege, og kjøp av varer og tenester bidreg til store utslepp utanfor vår region. Klimabudsjettet presenterer difor også tiltak som reduserer indirekte utslepp i egne tabellar og viser korleis ein kan påverke gjennom berekraftig forbruk og sirkulær økonomi (jf. strategi 2.3 i Utviklingsplanen).

3. Utsleppsstatus

Tilgjengeleg statistikk frå Miljødirektoratet viser at direkte utslepp av klimagassar i Vestlandsamfunnet tilsvarar 6.625.884 tonn CO₂-ekvivalentar i 2019 (SSB.no, Miljødirektoratet.no). [Figur 1 viser korleis klimagassutsleppa fordeler seg mellom sektorane i Vestland.](#)

Figur 1: Kvar kjem utsleppa frå i Vestland (Kjelde: Klimastiftelsen.no - Til null)

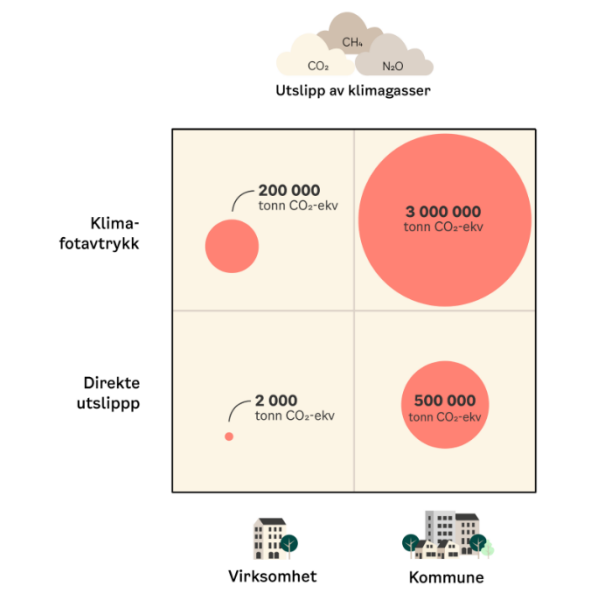
4. Kor langt er Vestland fylkeskommune komen med klimabudsjett for Vestland

Klimadelen av budsjettet følgjer i stor grad same struktur som klimabudsjett 2021. Klimabudsjettet for 2022 vil vere å finne i eit eige kapittel som i tidlegare år (kapittel 2 Klimaomstilling). I tillegg vil sektorvise klimavurderingar vere del av omtalen til dei einiskilde sektorbudsjetta og investeringsprogramma.

Val av systemgrense for klimagassutslepp

Vala ein tek for å avgrense klimabudsjettet legg føringar for kor stor del av det totale utsleppsbiletet som er med i klimabudsjettet, verkemiddelbruk og i kva grad klimabudsjettet blir eit styringsverktøy for å synleggjere effekten av tiltak og måloppnåing.

Ved å avgrense klimabudsjettet til område som kan kvantifiserast, sikrar ein at klimabudsjettet blir eit effektivt styringssystem for å måle framgang opp mot eit mål. Figur 2 illustrerer korleis storleiken på utslepp varierer avhengig av systemgrensene til klimagassrekneskapen og klimabudsjettet. Tala i figuren er fiktive.

Figur 2: Val av systemgrense for klimagassutslepp frå Veileder for klimabudsjett som styringsverktøy (KS.no). Klimafotavtrykket inkluderer både dei direkte og indirekte utslappa av klimagassar.

Frå verksemdsbasert til samfunnsbasert klimabudsjett

Klimabudsjettet i kapittel 2 omtaler direkte klimagassutslepp frå alle sektorar i Vestlandssamfunnet og har som mål å få fram eit oversyn over den samla innsatsen for å nå regionalt mål om netto-nullutslepp innan 2030.

Medan regional klimaplan er i prosess, vil tiltak i klimabudsjettet for 2022 i stor grad vere avgrensa til tiltak Vestland fylkeskommune har hovudansvar for. Klimabudsjettet legg vekt på å vise både korleis fylkeskommunen påverkar utsleppskutt innanfor eigne tenesteområde og korleis fylkeskommunen som regional samfunnsutviklar og samarbeidspartnar bidreg til utsleppsreduksjon utover eiga verksemd i kraft av rolla som samfunnsutviklar.

Direkte og indirekte klimagassutslepp

Offisiell klimastatistikk frå SSB gir eit bilete av det direkte utslippet av klimagassar som skjer innanfor fylket sine geografiske grenser (6,6 millionar tonn CO₂ i 2019). Samstundes veit vi at dei indirekte utslappa som skjer langs heile verdikjeda til dei produkt og tenester som blir konsumert, er betydeleg mykje større (jf. figur 2). I den norske utsleppsrekneskapen frå SSB, er ein stor del av miljøbelastninga frå forbruket ikkje inkludert.

Ein klimafotavtrykk-/forbruksbasert tilnærming blir ein annan måte å tilnærme seg utsleppsbilete på, og eit supplement til det geografiske produsentperspektivet. Ved å jobbe med klimafotavtrykket i klimaplansamheng, tek ein med seg heilskapen og synleggjer i større grad korleis innbyggjarar og verksemdar kan bidra til utsleppskutt gjennom berekraftig forbruk og sirkulære verdikjeda

Vi har per i dag klimafotavtrykksanalyse av Vestland fylkeskommune som verksemd, men ikkje eit forbruksbasert klimarekneskap på samfunnsnivå for Vestland. Indirekte utslipp som Vestlandssamfunnet er ansvarleg for er eit tema som kommande klimaplan har inkludert i planprogrammet, og vil inkludere i den vidare prosessen. Klimabudsjett for 2022 omtaler tiltak som bidreg til reduksjon i dei indirekte klimagassutsleppa i eigne tabellar med hovudvekt på

fylkeskommunen som tiltakseigar. Dette for å synleggjere arbeid for meir berekraftig forbruk og investeringar, og følgjer såleis opp strategi 2.3 i Utviklingsplanen om at «Vestland skal bidra til å nå klima- og miljømåla gjennom offentlege innkjøp».

Tiltaksoversikt i klimabudsjett for 2022

Klimabudsjettet er planlagt delt inn i fire tiltakstabellar og skil mellom tiltak som skal kutte direkte klimagassutslepp og tiltak som bidreg til å kutte indirekte klimagassutslepp og legg til rette for vidare utsleppsreduksjonar.

Tabell 1 og 2 vil handle om tiltak for å redusere direkte klimagassutslepp og er kopla til Miljødirektoratet sitt fylkesfordelte klimarekneskap og mål om netto-nullutslepp innan 2030 i Vestland:

- Tabell 1: Tiltak som redusera direkte klimagassutslepp i Vestland, kvantifisert
- Tabell 2: Tiltak som er forventa å redusera direkte klimagassutslepp i Vestland, Ikkje-kvantifisert

Tabell 3 og 4 omhandlar tiltak som bidreg til kutt i indirekte klimagassutslepp og andre aktivitetar som legg til rette for utsleppskutt i regionen:

- Tabell 3: Tiltak som bidreg til indirekte utsleppskutt
- Tabell 4: Andre aktivitetar og verktøy som legg til rette for vidare klimaomstilling (t.d. utgreiingar, *tilskotsordningar og liknande*)

Arbeidsprosessen i 2021

Klimadelen av budsjettarbeidet har følgd budsjettprosessen etter finansutvalsmodellen med følgjande delleveransar:

- Statusmelding i finansutvalet i mars (svar på verbalpunkt)
- Klimadel av leveranse til arbeidsdokument 3/21 frå avdelingane (drift) - tema i budsjettringsmøtet juni
- Utgreiing/utsleppsanalyse bestilt som del klimaplanarbeidet (oppdragsperiode oktober - desember 2021)
- Klima del av leveranse til arbeidsdokument 5/21 frå avdelingane (drift og investering) - tema i budsjettringsmøtet i oktober
- Løypemelding til finansutvalet 28. oktober
- Leveranse frå avdelingane og samla klimabudsjett (kap. 2 Klimaomstilling) del av den samla budsjettleveransen til handsaming i finansutvalet 9. november

5. **Vegen vidare**

I arbeidet med regional plan for klima blir det laga utsleppsanalyse som vil vise fleire scenario for utvikling i klimagassutsleppa i Vestland avhengig av forventa utvikling, verkemiddel og tiltak som kan gjennomførast. Utsleppsramme for klimabudsjettet 2023 vil dermed kome frå regional plan for klima som blir vedteken hausten 2022. Dei tiltaka i klimaplanen sitt handlingsprogram som handlar om å redusere utslepp av klimagassar, vil bli tekne inn i klimabudsjett Vestland.

Også i framtida vil det vere slik at fylkeskommunen har meir informasjon om, og styring med, klimatiltak innan eigne tenestemråde og verkemiddelbruk. Likevel er ambisjonen å vise tiltak som gir monalege kutt i klimagassutsleppa også frå andre aktørar.

Klimaplanens handlingsprogram er også venta å ha tiltak som ikkje rettar seg mot å redusere klimagassutslepp og dei vil difor ikkje bli inkluderte i klimabudsjettet (eks sikre naturmangfald og klimatilpassing).